

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Přírodovědecká fakulta

Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

**VÝZKUMNÁ ZPRÁVA K PŘÍPADOVÉ
STUDII SÍDLIŠTĚ KROČEHLAVY V
KLADNĚ**

Obyvatelstvo a percepce bezpečí

Brian Havlín
Peter Plešivčák
Alexandra Seidlová
Lenka Šustrová
Martina Vyšatová

Praha 2016

Obsah

SEZNAM GRAFŮ, TABULEK, OBRÁZKŮ A PŘÍLOH	2
1 ÚVOD.....	4
2 TEORETICKÉ ZARÁMOVÁNÍ	5
2.1 GEOGRAFICKÝ VÝZKUM MĚSTA	5
2.2 PERCEPCE BEZPEČÍ A KRIMINALITY	5
3 METODIKA.....	7
4 VYMEZENÍ A CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO ÚZEMÍ.....	8
4.1 ÚZEMÍ.....	8
4.2 OBYVATELSTVO.....	9
4.3 KRIMINALITA.....	9
5 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	11
5.1 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉ POPULACE	11
5.2 STABILITA OBYVATELSTVA.....	13
5.3 PERCEPCE BEZPEČÍ A KRIMINALITY	15
6 HODNOCENÍ A ZÁVĚR	23
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY	24

Seznam grafů, tabulek, obrázků a příloh

Graf 1: Vývoj indexu kriminality v jednotlivých měsících od ledna 2013 v MČ Kročehlavy	10
Graf 2: Respondenti podle pohlaví	12
Graf 3: Respondenti podle věkových kategorií	12
Graf 4: Respondenti podle ekonomické aktivity	12
Graf 5: Respondenti podle vzdělání	12
Graf 6: Délka pobytu respondentů v souvislosti s úmyslem se do 5 let odstěhovat	14
Graf 7: Věk respondentů v souvislosti s úmyslem se do 5 let odstěhovat	14
Graf 8: Věk respondentů v souvislosti s příležitostí se do 5 let odstěhovat	15
Graf 9: Hodnocení bezpečnosti ve dne v jednotlivých urbanistických obvodech	17
Graf 10: Hodnocení bezpečnosti v noci v jednotlivých urbanistických obvodech	18
Graf 11: Rozložení hodnot faktorových zátěží ve skupině „Ohrožování osobní bezpečnosti“	20
Graf 12: Rozložení hodnot faktorových zátěží ve skupině „Distribuce návykových látek“	21
Graf 13: Rozložení hodnot faktorových zátěží ve skupině „Nerespektování zákonů a městských vyhlášek“	21
Tab. 1: Počet obyvatel na sídlišti Kročehlavy v letech 1991, 2001, 2011	9
Tab. 2: Respondenti dle jejich místa bydliště	11
Tab. 3: Původ respondentů	13
Tab. 4: Počet respondentů podle pohlaví a míry pocitu bezpečí v místě bydliště ve dne	16
Tab. 5: Počet respondentů podle pohlaví a míry pocitu bezpečí v místě bydliště v noci	16
Tab. 6: Hodnocení vnímané problematiky narušování veřejného pořádku	18
Tab. 7: Skupiny projevů narušování veřejného pořádku	19

<i>Obr. 1: Teoretické přístupy objasňující příčiny strachu ze zločinu .....</i>	<i>6</i>
<i>Obr. 2: Vymezení ZSJ ve zkoumaném území v roce 2011 .....</i>	<i>8</i>
<i>Obr. 3: ZSJ (urbanistické obvody) na sídlišti Kročehlavy .....</i>	<i>17</i>
<i>Obr. 4: Lokalizace míst nejčastěji označovaných jako nebezpečná .....</i>	<i>22</i>
<i>Příloha 1: Dotazník .....</i>	<i>25</i>
<i>Příloha 2: Plánek sídliště pro účely mentálního mapování .....</i>	<i>28</i>

1 Úvod

Kročehlavý jsou největší městskou částí Kladna, přibližně polovina obyvatel Kladna žije právě v této městské části (ČSÚ 2011). Část území Kročehlav byla již dvakrát objektem zájmu výzkumných týmů z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. První z výzkumů proběhl v roce 2007 (Ouředníček a kol. 2007). Výsledek výzkumu sloužil jako podklad pro vypracování Integrovaného plánu rozvoje města Kladna. Další šetření proběhla v Kročehlavách v roce 2012. V návaznosti na předchozí výzkum se studenti předmětu Metody terénního výzkumu v sociální geografii podíleli na zhodnocení vývoje oblasti po zrealizování některých projektů v rámci revitalizace sídliště Kročehlavý. Zmíněné výzkumy byly zaměřeny především na rezidenční prostředí a dostupnost služeb. Problematika percepce bezpečí a kriminality byla zkoumána pouze okrajově.

Cílem této práce je především zhodnotit percepci bezpečí a kriminality obyvatel sídliště a navázat na předchozí výzkumy. Dílčími cíly je odhalení odlišného vnímání strachu v souvislosti s pohlavím a identifikace rizikových míst a prvků, které pocit bezpečí narušují. V oblasti s koncentrací vysokého počtu obyvatel, různých sociodemografických charakteristik a národností se vyšší míře vyskytují různé sociopatologické jevy a kriminální činy, které narušují všeobecný pocit bezpečí místní komunity (viz kap. 2.2). Po úvodní části práce následuje druhá kapitola kde je diskutován teoretický rámec zkoumané problematiky. Výzkum probíhal formou dotazníkového šetření mezi obyvateli sídliště Kročehlavý, a metodou mentálních map, které byly součástí dotazníku (viz kap. 3). Třetí kapitola se zabývá charakteristikou zkoumaného území. V dalších kapitolách jsou diskutovány výsledky dotazníkového šetření a mentálních map. Závěr práce obsahuje shrnutí výsledků, zhodnocení přínosů výzkumu, a možnosti dalších výzkumů v rámci sídliště Kročehlavý.

2 Teoretické zarámování

2.1 Geografický výzkum města

Výzkum sociálního prostředí měst je jedním z výzkumných okruhů sociální geografie. Současný výzkum měst je charakteristický propojením metod kvalitativních a kvantitativních, hodnocením problémů konkrétních lokalit, a tedy využití případových studií. „Podrobné poznání místa umožňuje pochopení vztahů a příčinných vazeb uvnitř i vně území, poznání ovlivňujících faktorů a pomáhá při vysvětlování rozmístění jevů a jejich prostorových vztahů“ (Ouředníček a kol. 2009, s. 16). Dalším znakem současného výzkumu je mimo jiné studium různých měřítkových úrovní. Využívány jsou především dvě hlavní úrovně, a to hodnocení konkrétních částí měst (centrum, sídliště, aj.) a sítě více měst (Ouředníček a kol. 2009).

V rámci geografie měst jsou zkoumána různá témata především se zaměřením na jejich prostorovost. S vývojem tohoto vědního oboru se měnily přístupy ke studiu i objekty zájmu výzkumů. Jako hlavní teoretické přístupy ke studiu měst jsou uváděny socio-ekologický přístup, neoklasická land use teorie, institucionální a politicko-ekonomický přístup (Sýkora 1993). Výzkumy sociologických problémů v rámci města, mezi které patří také kriminalita, jsou spojovány zejména s Chicagskou školou a jejím socio-ekologickým přístupem (Jíchová, Temelová 2012).

2.2 Percepce bezpečí a kriminality

Pocit bezpečí je jednou z pěti základních potřeb člověka, které jsou součástí Maslowovy pyramidy (Maslow 1962). Percepce bezpečí a kriminality a její prostorový aspekt je objektem zájmu sociální geografie. V 60. letech 20. století vznikl v rámci behaviorální geografie tzv. koncept strachu ze zločinu (Buriánek 2001). „K jeho vzniku se váže důležitá změna v chápání strachu ze zločinu, který začíná být vnímán i jako sociální problém, nejen jako důsledek či jeden z aspektů jiných procesů“ (Jíchová, Temelová 2011, s. 10). Jednou z oblastí studia behaviorální geografie je také kognitivní mapování (Daněk 2013), které může být využito ve výzkumu percepce bezpečí, v identifikaci rizikových míst, tzv. ohniska strachu (z angl. hot spots of fear) (viz Obr. 4).

Strach ze zločinu je individuální věc a liší se u každého jedince. Pocit bezpečí je narušován různými projevy chování, jeho narušování může být rovněž spojováno s konkrétní skupinou osob. Projevy strachu ze zločinů mohou být vysvětlovány na základě tří teoretických přístu-

pů: Teorie sociální kontroly, Enviromentalistické teorie nebo Viktimologické teorie (viz Obr. 1).

Obr. 1: Teoretické přístupy objasňující příčiny strachu ze zločinu

Teorie sociální kontroly	<ul style="list-style-type: none"> • sociální podmínky života • slabé sociální vazby, špatné fungování komunity
Enviromentalistická teorie	<ul style="list-style-type: none"> • různá místa - různé vnímání rizika nebezpečí • parky, okolí hospod, neosvětlené prostory, aj.
Viktimologická teorie	<ul style="list-style-type: none"> • zkušenost jedince s kriminalitou • rozdíl ve vnímání na základě pohlaví/věku

Zdroj: Jíchová, Temelová (2012), vlastní zpracování

„Vedle odlišného prožívání strachu ze zločinu u různých skupin obyvatel existují rovněž velké rozdíly ve vnímání rizikovosti odlišných čtvrtí a městských prostředí“ (Jíchová, Temelová 2011, s. 10). Schmeidler (2000 cit. v Jíchová, Temelová 2012) tvrdí, že významný vliv na četnost kriminálních činů a pocit bezpečí obyvatel má vzhled budov a úprava prostředí. Právě často urbanisticky nevhodné řešení panelových sídlišť je příčinou vzniku oblastí, které jsou také kvůli své struktuře vnímány jako problémové a přitahují větší množství kriminální aktivity.

Podle environmentalistické teorie percepce bezpečí negativně ovlivňují některá místa, jako parky, okolí hospod a barů nebo nepřehledná tmavá zákoutí. Právě tato místa jsou charakteristická pro velká sídliště. Brantingham (1995 cit. v Jíchová, Temelová 2012) rozlišuje 2 typy míst tzv. *crime generators* a *crime attractors*. V prvním případě se jedná o místa s vysokou koncentrací obyvatel, v druhém případě pak s vysokou koncentrací míst vyznačujících se existencí kriminálních činů, jako prostituce, drogový distribuce, atd.

Pokud má jedinec zkušenost s kriminálním činem, ať už vlastní, či někoho ze svého okolí, vnímá potencionální nebezpečí intenzivněji. Ze zřejmých důvodů můžeme vyšší strach z kriminality předpokládat u žen. Pokud se lidé v konkrétním prostoru navzájem znají a v prostoru fungují určité sociální vztahy, jedinec se cítí víc v bezpečí, zatímco v městských podmínkách jsou lidé více odcizeni a z toho pramení vyšší strach ze zločinu. To je dáno také jiným životním stylem v urbanizovaném území (Wirth 1939).

3 Metodika

Teoretická část výzkumné zprávy byla zpracovávána pomocí diskuze literatury a zpracování sekundárních dat, následně byla sbírána a zpracovávána sekundární data získaná prostřednictvím terénního šetření, které probíhalo ve dnech 2. a 3. 6. 2016 na kladenském sídlišti Kročehlavy.

Primární data byla získávána prostřednictvím polostrukturovaných dotazníků. Dotazník se skládal z pěti okruhů (příloha 1), přičemž pro naši analýzu byly použity části C, D a E¹. Otázky těchto částí byly zaměřeny na vnímání bezpečnosti v noci a ve dne, na hodnocení projevů narušování veřejného pořádku v oblasti (např. bezdomovectví, distribuce drog, krádeže atd.), dále pak otázky na určité skupiny obyvatel spojené s těmito projevy či konkrétní místa, která jsou obyvateli vnímána jako nebezpečná a obecné informace o dotazovaných. Obyvatelé byli tázáni i ohledně délky pobytu na sídlišti a případné možnosti se odstěhovat. Šetření se zúčastnilo celkem 88 respondentů ve věku od 15 let, kteří bydleli v době šetření na sídlišti Kročehlavy. Výběr respondentů byl prováděn prostřednictvím náhodného výběru procházkou. Tazatelé byli rozmístěni rovnoměrně ve zkoumané oblasti během celého dne. Pro zpracování dotazníkových dat byly použity metody popisné statistiky (Excel, SPSS) a statistická inference (např. vícefaktorová analýza v programu SPSS).

Kromě odpovědí na otázky z dotazníku byli obyvatelé požádáni o zakreslení negativně vnímaného místa (či více míst) do zjednodušeného plánu oblasti (příloha 2). Metoda přinesla řadu problémů. Šlo především o špatnou orientaci v plánu či neochotu zakreslovat. Toto bylo vyřešeno tak, že respondenti verbálně specifikovali místa, která jsou jimi vnímána negativně a přiblížili jejich lokaci.

Pro účely práce byla druhotná data získána hlavně ze Sčítání lidí, domů a bytů a Registru sčítacích obvodů a budov z databází Českého statistického úřadu a rovněž z Regionálního informačního servisu. Dále byla data získána ze serveru mapakriminality.cz a dalších relevantních internetových zdrojů.

---

¹ Části A a B byly využity druhou výzkumnou skupinou zabývající se problematikou bytového fondu.

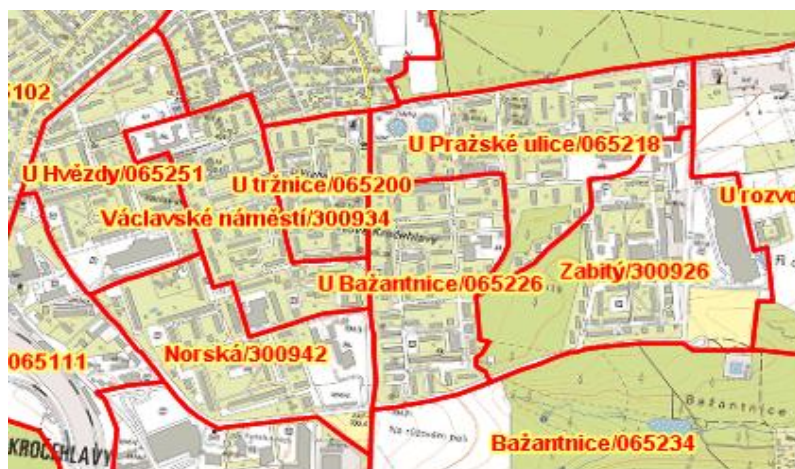
4 Vymezení a charakteristika zkoumaného území

4.1 Území

Sídliště Kročehlav, které bylo cílem výzkumu, je součástí městské části Kročehlav a leží v jihovýchodní části města Kladna. Kročehlav jsou nejstarším a největším sídlištěm ve městě. Bydlí zde přibližně 50 % obyvatel Kladna (ČSÚ 2011), což městu udává velice charakteristický vzhled. Samotná výstavba sídliště trvala téměř 40 let. Také proto sídliště netvoří urbanisticky ani architektonicky kompaktní celek. Není zde žádné hierarchické uspořádání budov ani jasně urbanisticky vymezené centrum. Sídliště Kročehlav se skládá se ze 7 poměrně odlišných obvodů, které jasně odrážejí způsob výstavby v období minulého režimu. Nejstarší část sídliště, typická svojí cihlovou zástavbou, se jmenuje Sídliště 9. května I (nyní U Tržnice) a pochází již z první poloviny 50. let (Kladno minulé 2012). Václavské náměstí, které propojuje oblast u hypermarketu Kaufland s Unhošťskou ulicí, můžeme označit za centrum dění, kde je největší koncentrace služeb a lidí. Další významné silnice, které lemují sídliště, jsou Americká, Vodárenská a Pražská. Zdejší území v posledních pěti letech zaznamenalo velké množství změn. Především díky velkému množství investic z operačních programů Evropské unie (Kladno 2016).

Sídliště Kročehlav se skládá ze sedmi základních sídelních jednotek – U Tržnice, Václavské náměstí, U Hvězdy, U Bažantice, U Pražské ulice, Norská a Zabitý. Tyto názvy platí od roku 2012, kdy byly přejmenovány čtyři z těchto sedmi základních sídelních jednotek, jsou jimi – U Tržnice, Václavské náměstí, U Hvězdy a Norská. Důvodem změny je fakt, že původní názvy se již nepoužívají a nejsou vhodné pro dané lokality. Nové názvy jsou odvozené od názvů ulic (ČSÚ 2014).

Obr. 2: Vymezení ZSJ ve zkoumaném území v roce 2011

Zdroj: ČSÚ – Registr sčítacích obvodů a budov (2011)

4.2 Obyvatelstvo

Samotnému výzkumu nejdříve předcházela "výzkum od stolu", při kterém byly vyhledávány informace z různých internetových zdrojů a statistických databází. Důležité je rozlišit území městské části Kročehlavy a sídliště Kročehlavy, které se skládá z výše uvedených ZSJ. Kročehlavy jako část obce měly 35 326 obyvatel, za to kročehlavské sídliště 23 951 obyvatel (ČSÚ 2011). Počet obyvatel a jejich vývoj nejlépe vystihuje následující tabulka (tab. 1), kde jsou pro lepší orientaci uvedeny jak nové názvy ZSJ, tak i názvy, které byly platné do roku 2012. Nejvíce obyvatel na sídlišti žije v částech U Bažantnice a Zabitý. Patrný je pokles počtu obyvatel, od sčítání v roce 1991 do sčítání v roce 2011 se snížil počet obyvatel sídliště o 4 500 obyvatel (10 %). Počet obyvatel se nejvíce snížil v částech U Bažantnice a U Pražské ulice. Za posledních dvacet let se počet obyvatel Kladna snížil méně než počet obyvatel zkoumaného sídliště, z toho vyplývá, že sídliště Kročehlavy je oproti ostatním částím Kladna z hlediska počtu obyvatel výrazně ztrátovější

Tab. 1: Počet obyvatel na sídlišti Kročehlavy v letech 1991, 2001, 2011

Název ZSJ (před r. 2012)	Název ZSJ (od r. 2012)	Počet obyvatel			rozloha (Ha)
		1991	2001	2011	
9. května I.	U Tržnice	1646	1577	1394	11
9. května II.	Václavské náměstí	3383	3515	3076	20
Šrotiště	U Hvězdy	4721	4128	3648	23
U Bažantnice	U Bažantnice	5534	4899	4380	22
U Pražské ulice	U Pražské ulice	4594	3888	3411	29
V Pastušínách	Norská	3883	4107	3714	25
Zabitý	Zabitý	4750	4956	4328	36
Sídliště Kročehlavy		28 511	27 070	23 951	166
Kladno		71 923	71 132	68 726	3 696

Zdroj: ČSÚ – Registr sčítacích obvodů a budov (2011), RISKY (2016)

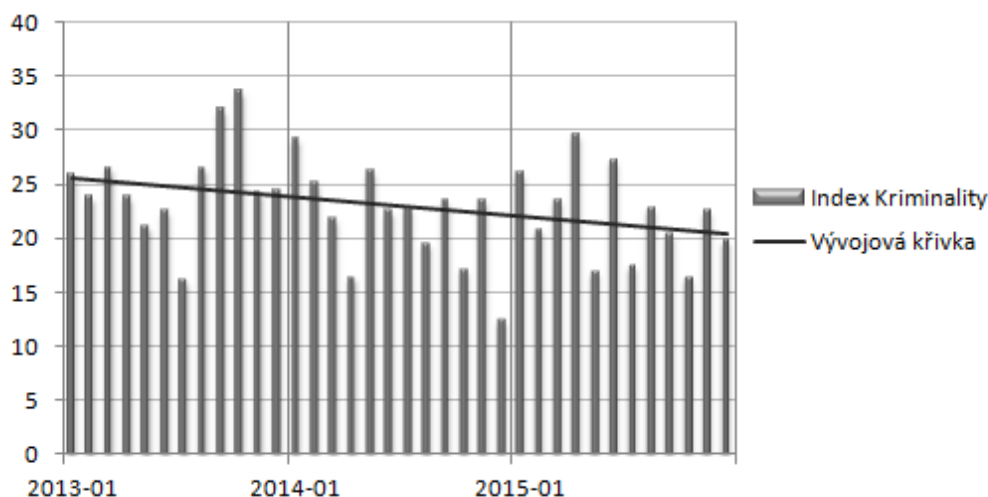
4.3 Kriminalita

Před samotným terénním výzkumem bylo pomocí diskusních fór zjištěno, jak sídliště Kročehlavy vnímají lidé bydlící v Kladně. Za tímto účelem bylo analyzováno několik internetových portálů², které se věnují bydlení, nákupu a prodeji nemovitostí v této lokalitě. Nejčastěji

² www.emimino.cz, www.diskuse.dama.cz, www.rodina.cz

byla pozornost věnována vnímání bezpečí, kriminality, dostupnosti služeb a vybavení tohoto sídliště. Převládá názor, že sídliště Kročehlavy patří k těm problémovějším částem Kladna, lidé si nejčastěji stěžovali především na romskou populaci, velký počet heren a ubytoven, kterých se v této lokalitě nachází dokonce nejvíce v celém Středočeském kraji. Koupí nemovitosti na sídlišti Kročehlavy lidé spíše nedoporučovali a odkazovali na jiné a klidnější části Kladna. O tom, zda jsou Kročehlavy opravdu z tohoto hlediska problémové, mohou také vypovídat statistické údaje z webových stránek Mapa kriminality (Mapakriminality 2015). Zde se nachází podrobná databáze trestních činů. Tyto údaje jsou průřezově k dispozici za každý měsíc od ledna 2013. Přestože tyto stránky zpracovávají údaje za obvodní oddělení Kladno - Kročehlavy, které zahrnuje také obec Buštěhrad (počet obyvatel se od samotného sídliště liší pouze o 2 590 obyvatel), lze tyto údaje považovat za doplňující.

Graf 1: Vývoj indexu kriminality v jednotlivých měsících od ledna 2013 v MČ Kročehlavy

Zdroj: Mapakriminality (2015)

Graf znázorňuje Index kriminality (I_K) pro každý měsíc v časovém období od ledna roku 2013 do ledna 2015. Počítá se pomocí následujícího vzorce (Kuchta, Válková a kol. 2005):

$$I_K = \frac{\text{počet trestných činů}}{\text{počet obyvatel na vymezeném území}} * 100\,000.$$

Výše uvedený Graf 1 sice nevypovídá o tom, zda je sídliště Kročehlavy problémovější než zbytek města, ale počet trestních činů zde mírně klesá. I přes to, že se indexy pro jednotlivé měsíce značně liší, z grafu lze vidět, že tento index zaznamenal klesající tendenci.

5 Dotazníkové šetření

5.1 Charakteristika zkoumané populace

Celkový počet respondentů byl 88 a z tab. 2 můžeme vidět, že místa bydliště dle základních sídelních jednotek byla v době dotazování poměrně nerovnoměrně rozmístěna. V ZSJ Sídliště 9. května I. (U Tržnice), Sídliště 9. května II. (Václavské náměstí) a U Pražské ulice bydlelo nejméně respondentů (celkem 14). Podíl ostatních ZSJ byl vyrovnanější a největší počet respondentů bylo s bydlištěm v ZSJ U bažantnice těsně následovaný ZSJ Zabítý.

Tab. 2: Respondenti dle jejich místa bydliště

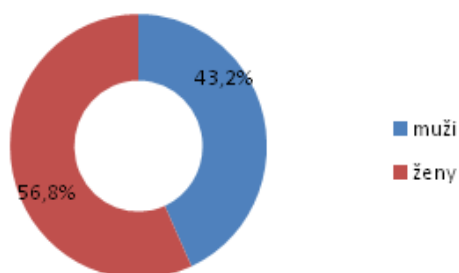
Místo bydliště (ZSJ)	Počet respondentů	Podíl respondentů (%)
Sídliště 9. května I.	3	3,4
Sídliště 9. května II.	6	6,8
Šrotiště	11	12,5
U bažantnice	17	19,3
U Pražské ulice	5	5,7
V pastušínách	13	14,8
Zabítý	16	18,2
neuveдено	17	19,3
celkem	88	100

Zdroj: terénní šetření květen 2016, vlastní zpracování

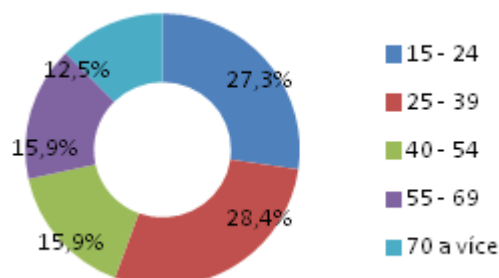
Z hlediska základních demografických charakteristik zkoumaného vzorku můžeme říci, že podíl žen a mužů se zásadním způsobem nelišil, ačkoliv mírně převažovaly ženy. Co se týká věkových kategorií, nejvíce zastoupená byla 25 – 39 let následovaná kategorií 15 – 24 let. Tyto dvě kategorie tvořily přes polovinu dotázaných obyvatel Kročehlav. Nejméně respondentů bylo v nejvyšší věkové kategorii 70 let a více (graf 2 a graf 3). Co se týká vzdělanosti zkoumaného vzorku, největší podíl tvořili lidé se středoškolským vzděláním bez maturity, druhou největší kategorií byli středoškolsky vzdělaní s maturitou. Nejmenší podíl zaujímali vysokoškoláci. Ve vzorku se vyskytlo vysoké procento (20,5 %) obyvatel se základním vzděláním, což lze ovšem přisuzovat podílu dotazovaných ve věku do 24 let, do kterého spadají i studenti, kteří zatím neukončili vyšší stupeň vzdělání než základní. Z hlediska ekonomické aktivity byl zkoumaný vzorek poměrně nerovnoměrně rozdělen (graf 4 a graf 5). Nejvíce re-

spondentů se označilo jako zaměstnanci³ (45,5 %). Druhou největší skupinou obyvatel byli důchodci, kteří tvořili pětinu zkoumaného vzorku. 3,4 % obyvatel se označilo za nezaměstnané, což je údaj nižší než je průměr Středočeského kraje v roce 2015 (4,6 %, ČSÚ). Téměř 15 % respondentů byli studenti a 8 % matky na mateřské dovolené (žádný muž tuto možnost nevedl). Jedna třetina respondentů uvedla, že žije v rodině se závislými dětmi a 37 domácností má více než 2 členy.

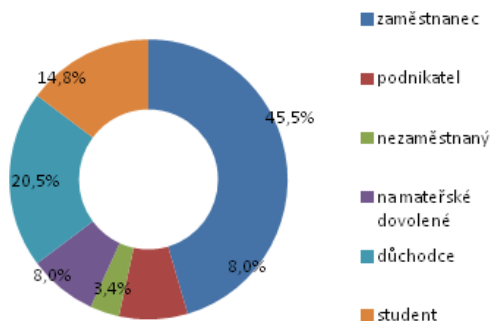
Graf 2: Respondenti podle pohlaví

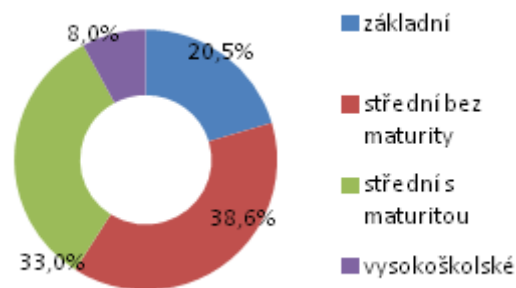
Graf 3: Respondenti podle věkových kategorií

Graf 4: Respondenti podle ekonomické aktivity

Graf 5: Respondenti podle vzdělání

Zdroj: vlastní šetření

³ zaměstnanci = pracující v továrnách, ve výrobním procesu, ve službách, atd.

5.2 Stabilita obyvatelstva

Část dotazníku věnovaná stabilitě obyvatel obsahovala otázky týkající se délky pobytu na sídlišti Kročehlavy, úmyslu se odstěhovat či otázce o původu obyvatel. Z Tab. 3 můžeme vidět, že téměř třetina obyvatel žila na sídlišti Kročehlavy od svého narození a přes 20 % se přistěhovalo z jiné části Kladna. Přistěhovalých (z oblastí mimo Kladno) je 40 % respondentů, přičemž nejčastější bývalé místo pobytu byla Praha nebo Středočeský kraj.

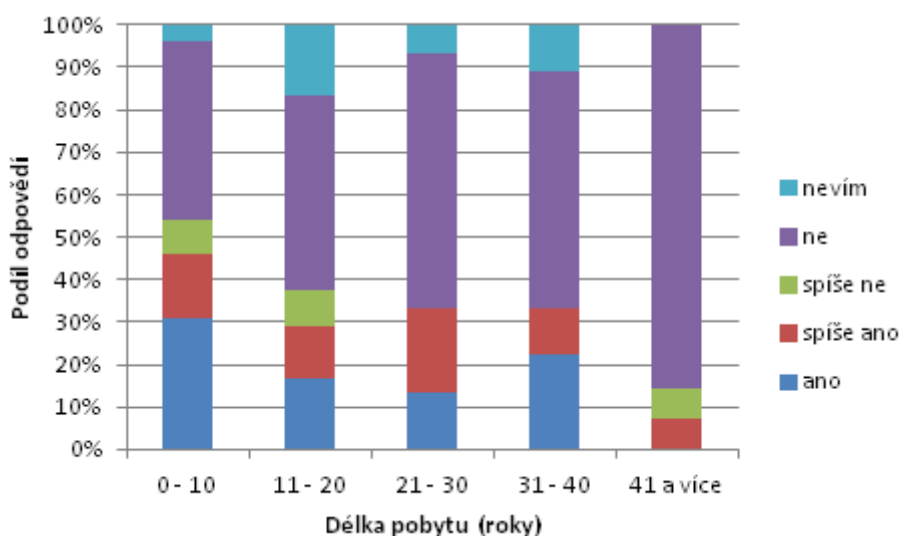
Tab. 3: Původ respondentů

Původ obyvatel	Počet respondentů	Podíl na celkovém Počtu (%)
narozen zde	24	27
ostatní části Kladna	20	23
přistěhovalí (mimo Kladno)	35	40
<u>z toho:</u>		
Praha	8	9
Středočeský kraj	8	9
neuveдено	9	10
celkem	88	100

Zdroj: terénní šetření květen 2016, vlastní zpracování

Průměrná délka pobytu na sídlišti Kročehlavy byla 21,8 let, přičemž minimální délka pobytu byla dva měsíce a maximální 53 let. Respondenti odpovídali na otázku, zda by se chtěli v horizontu 5 let odstěhovat se svého současného bydliště a téměř dvě třetiny obyvatel odpovědělo ne anebo spíše ne. V souvislosti s jejich délkou pobytu se ukázalo, že největší podíl obyvatel, kteří se nechtěli odstěhovat, jsou ti, kteří na sídlišti žili 41 a více let. U jejich odpovědí často dodávali, že se zde narodili a při svém věku již nechtějí nic měnit. Naopak největší podíl lidí s úmyslem se odstěhovat byl v kategorii 0 – 10 let délky pobytu (graf 6)

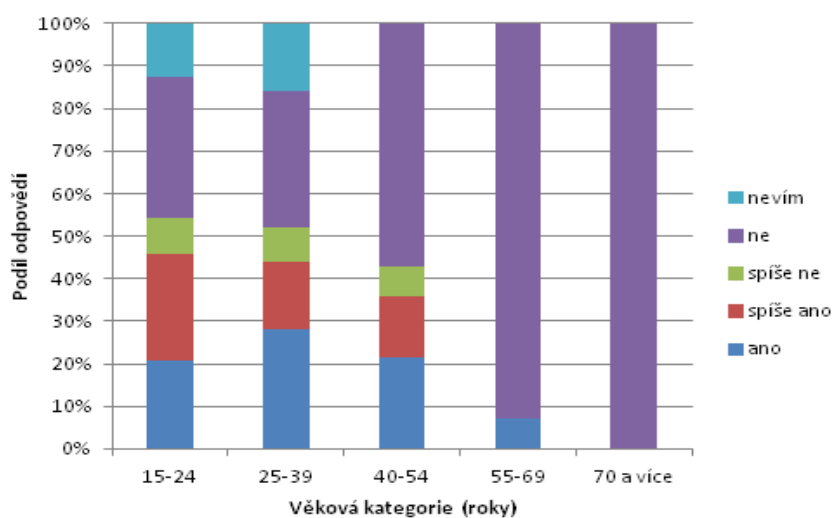
Graf 6: Délka pobytu respondentů v souvislosti s úmyslem se do 5 let odstěhovat

Zdroj: terénní šetření květen 2016, vlastní zpracování

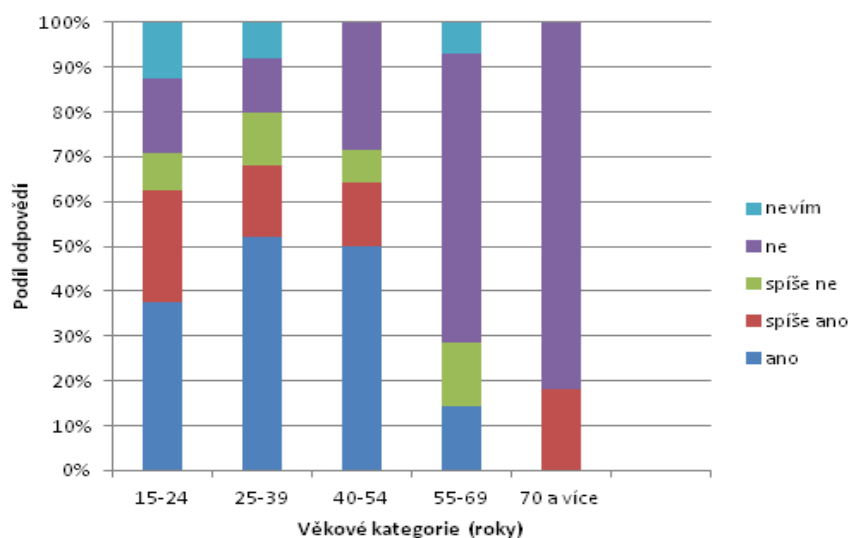
Z výsledků vyplynulo, že úmysl se odstěhovat je závislý na věku. Čím byli respondenti vyššího věku, tím větší procento jich odpovídalo, že se v nejbližších pěti letech nehodlá odstěhovat (graf 7). Největší podíl obyvatel s úmyslem se odstěhovat byl ve věku do 40 let, což je potvrzení obecného trendu, kdy nejmobilnější jsou obyvatelé, kteří jsou ekonomicky aktivní, flexibilní s ohledem na práci a často nemající vlastní rodinu. Při porovnání věku respondentů a příležitosti se odstěhovat se struktura odpovědí změnila. Možnost odpovědi ano a spíše ano tvoří dohromady v některých věkových kategoriích více než 60 % (graf 8).

Graf 7: Věk respondentů v souvislosti s úmyslem se do 5 let odstěhovat

Zdroj: terénní šetření květen 2016, vlastní zpracování

Graf 8: Věk respondentů v souvislosti s příležitostí se do 5 let odstěhovat

Zdroj: terénní šetření květen 2016, vlastní zpracování

5.3 Percepce bezpečí a kriminality

Pro výzkum přítomnosti lokalit, které obyvatelé sídliště vnímají jako nebezpečné, jsme do dotazníkového šetření zařadili i metodu zakreslování do map. Respondentům byla předložena černobílý plán zkoumané oblasti (příloha 2), kam měli dotazovaní zakreslit tzv. hot spots of fear (ohniska strachu) (viz kap. 2.2).

Jak již bylo řečeno, pro výzkum vnímání bezpečnosti a kriminality v sídlišti Kročehlavy byla využita třetí, čtvrtá a pátá část dotazníku. Respondenti nejprve hodnotili vlastní pocit bezpečí při pohybu v sídlišti a to zvláště pro den a zvláště pro noc. Na to otázku „Cítíte se ve svém místě bydliště bezpečně?“, mohli respondenti odpovídat 5 způsoby: ano, spíše ano, spíše ne, ne a nevím. Jak je uvedeno v tab. 4, respondenti se ve dne cítí v místě svého bydliště převážně bezpečně. Odpověď ano a spíše ano tvořila 73 % odpovědí. U žen byly tyto dvě kategorie více vyrovnané, kdežto muži výrazně častěji odpovídali ano. Pouze 7 respondentů (z toho 6 žen) se v sídlišti ve dne necítí vůbec bezpečně. Situace v noci je z pohledu respondentů výrazně jiná (tab. 5). Bezpečně se v noci cítí pouze 40 % respondentů, z toho 13 žen a 23 mužů. Nejvíce zastoupenou odpovědí bylo ne, kde z celkového množství 25 odpovědí ne, jich bylo 21 odpovězeno ženami. Ženy se tedy na rozdíl od mužů v místě svého bydliště v noci převážně necítí bezpečně.

Tab. 4: Počet respondentů podle pohlaví a míry pocitu bezpečí v místě bydliště **ve dne**

	Pohlaví		Total
	muž	žena	
ano	24	19	43
spíše ano	8	14	22
Den spíše ne	4	11	15
ne	1	6	7
nevím	1	0	1
Součet	38	50	88

Zdroj: terénní šetření květen 2016, vlastní zpracování

Tab. 5: Počet respondentů podle pohlaví a míry pocitu bezpečí v místě bydliště **v noci**

	Pohlaví		Total
	muž	žena	
ano	13	5	18
spíše ano	10	8	18
Noc spíše ne	10	14	24
ne	5	21	26
nevím	0	2	2
Součet	37	50	88

Zdroj: terénní šetření květen 2016, vlastní zpracování

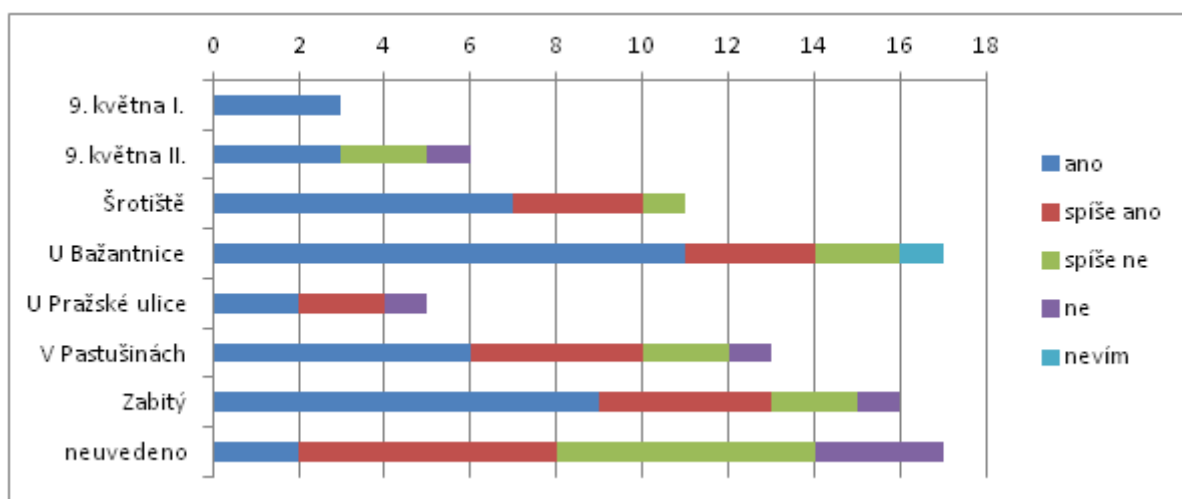
V rámci poslední části dotazníku respondenti blíže lokalizovali své místo bydliště. Tyto získané informace jsme využili i v rámci analýzy vnímání bezpečnosti ve dne/v noci. Na základě těchto informací jsme respondenty rozdělili podle jednotlivých urbanistických obvodů (obr. 3) a dále analyzovali vnímání bezpečnosti ve dne/v noci. Jak je vidět z grafu 9 a grafu 10 respondenti vnímají bezpečnost v okolí svého bydliště ve dne a v noci značně odlišně. Rozdíl je znatelný zvláště v některých obvodech. Takovým to případem je i např. obvod U Bažantnice, kde na otázku bezpečnosti ve dne odpověděli pouze dva respondenti „spíše ne“. Co se týče bezpečnosti v noci, U Bažantnice se necítí bezpečně více než polovina respondentů. Téměř totožné rozdíly platí i pro ostatní obvody sídliště Kročehlavy. Procentuelně nejbezpečnější se zdá Sídlíště 9. května II., avšak je nutné podotknout, že pouze málo respondentů pocházelo z tohoto obvodu a vzorek pro Sídlíště 8. května II. spolu se Sídlíštěm 9. května I. a U Pražské ulice značně nedostačující.

Obr. 3: ZSJ (urbanistické obvody) na sídlišti Kročehlavy

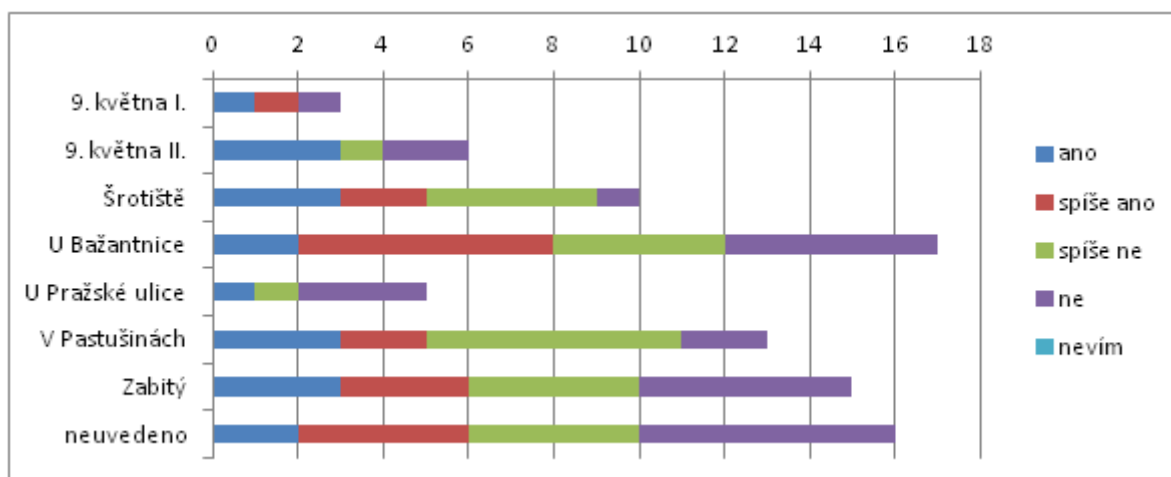
Zdroj: Ouředníček. a kol. (2007)

Graf 9: Hodnocení bezpečnosti **ve dne** v jednotlivých urbanistických obvodech

Zdroj: vlastní šetření

Graf 10: Hodnocení bezpečnosti v noci v jednotlivých urbanistických obvodech

Zdroj: vlastní šetření

V další části byli respondenti požádáni o ohodnocení vnímané problematiky narušování veřejného pořádku na sídlišti Kročehlavy. Mezi tyto projevy jsme zařadili položky: bezdomovectví, osobní bezpečnost, veřejné pohoršení, krádeže, vandalismus, drogy, alkohol, rušení nočního klidu, volně pobíhající psi a porušování dopravních předpisů. Respondenti označovali jednotlivé projevy hodnotami 0-5, kdy nula označovala volbu „nepovažuji za problém“ a 5 „považuji za zásadní problém“. Vandalismus, drogy a alkohol byly z pohledu obyvatel sídliště Kročehlavy třemi nejvíce závažnými problémy, výsledné průměry se tak pohybovaly okolo hodnot 2,5 až 3. Veřejné pohoršení, osobní bezpečnost a porušování dopravních předpisů nevnímají obyvatelé natolik závažně. Zjištěné průměry se pohybovaly mezi 1,9-1,2 (tab. 6).

Tab. 6: Hodnocení vnímané problematiky narušování veřejného pořádku

Projev kriminality	Průměrné hodnocení
Vandalismus	2,91
Drogy	2,68
Alkohol	2,54
Rušení nočního klidu	2,27
Krádeže	2,03
Bezdomovectví	2
Volně pobíhající psi	2
Porušování dopr. předpisů	1,93
Osobní bezpečnost	1,64
Veřejné pohoršení	1,24

Zdroj: vlastní šetření

Pro analýzu převahy některých projevů narušování veřejného pořádku v konkrétních lokalitách jsme nejprve projevy rozčlenili do skupin. Dle faktorové analýzy lze jednotlivé projevy jednoznačně sloučit do tří skupin: ohrožování osobní bezpečnosti a majetku, distribuce návykových látek a nerespektování zákonů a městských vyhlášek (tab. 7). Tyto skupiny tedy charakterizují skupinu konkrétních projevů, které se mají tendenci vyskytovat u respondentů společně. Jinými slovy, jednotliví respondenti vnímají některou část spektra zkoumaných projevů narušování veřejného pořádku jako více či méně problematickou než jinou.

Tab. 7: Skupiny projevů narušování veřejného pořádku

Projevy	Skupiny		
	Ohrožování osobní bezpečnosti a majetku	Distribuce návykových látek	Nerespektování zákonů a městských vyhlášek
Bezdomovci	,810	-,101	
Osobní bezpečnost	,725	,355	,172
Veřejné pohoršení	,682	,335	,202
Krádeže	,665	,261	,204
Vandalismus	,591		,381
Drogy	,102	,844	
Alkohol	,186	,807	
Rušení nočního klidu	,133	,253	,780
Volně pobíhající psi	,271	-,177	,671
Porušování dopravních předpisů		,178	,667

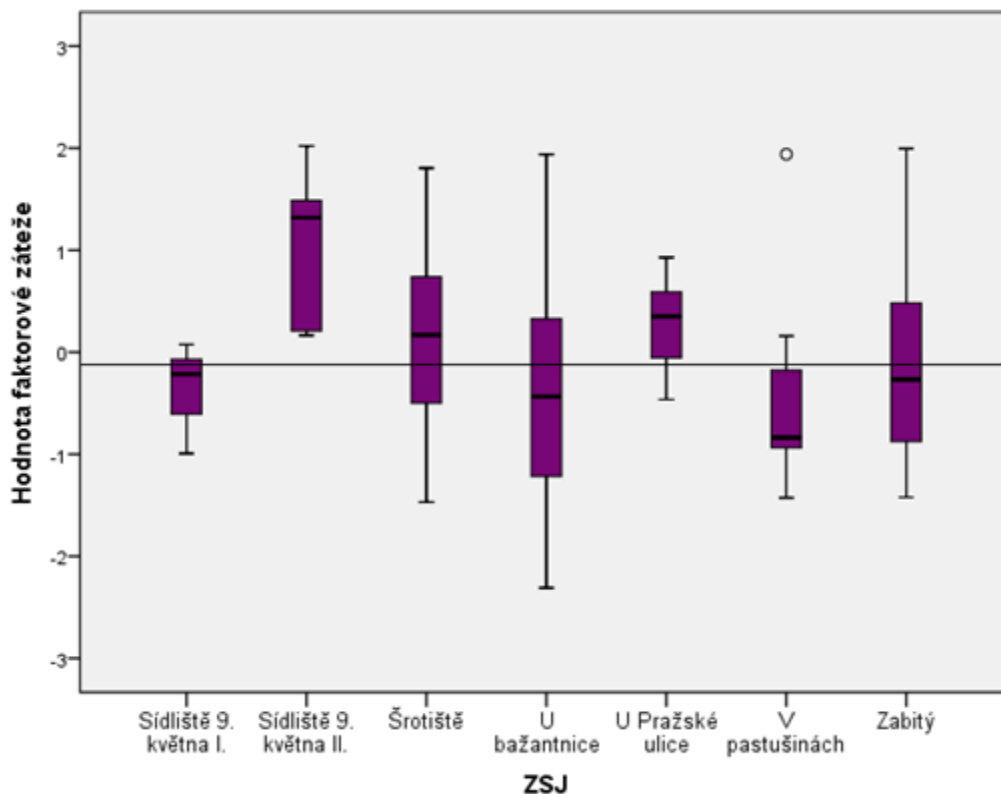
Pro redukci dat do tří skupin jsme použili explorační faktorovou analýzu. Pro přesnější příslušnost položek k faktorům jsme použili rotaci metodou Varimax. Každá položka tímto získala silnou faktorovou zátěž pouze pro jeden faktor a slabou pro ostatní dva. Celkové procento vysvětlené variability je 61,682 %.

Zdroj: vlastní šetření

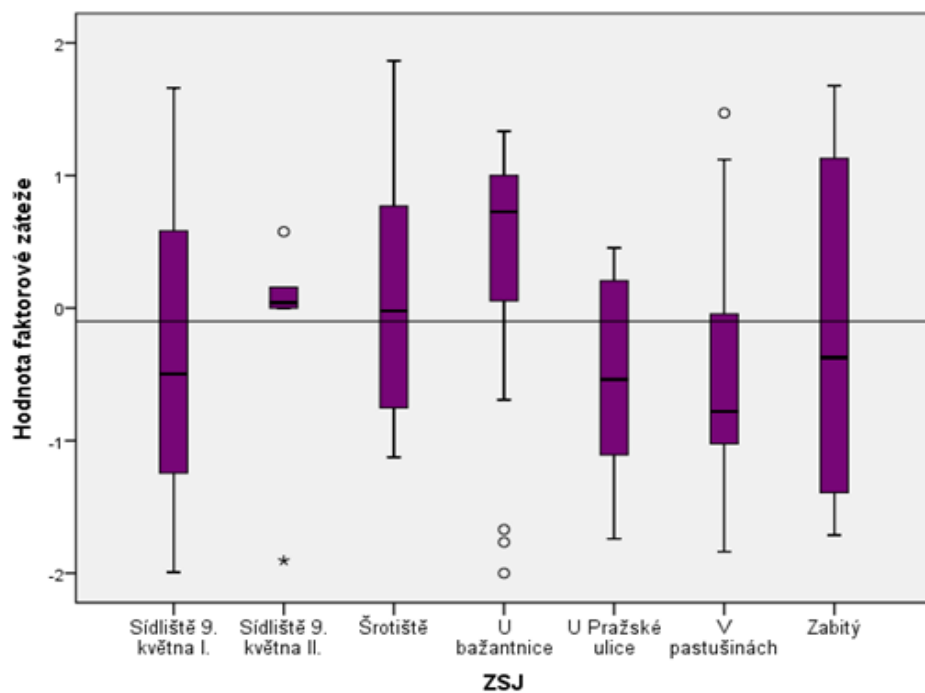
Výsledky propojení skupin projevů narušování veřejného pořádku a bydlištěm respondentů jsou uvedeny v grafech 11, 12 a 13. Pokud bychom propojili tyto získané informace se zjištěnými lokalitami vnímanými jako nebezpečné (graf 11), dala by se mezi nimi a územní lokalizací koncentrace zkoumaných skupin projevů, respektive bydlištěm respondentů, nalézt souvislost. Projevy první skupiny, tedy Ohrožování osobní bezpečnosti, měly tendenci se vyskytovat u respondentů žijících v urbanistických obvodech (či ZSJ) Sídliště 9. května II., U pražské ulice a ve Šrotišti (graf 11). V této lokalitě jsou lokalizovány následující místa, která respondenti vnímali jako nebezpečné: Václavák, Hvězda a okolí Kauflandu. Z realizovaných dotazníků, kdy respondenti navíc uváděli i konkrétní osobní zkušenosti tzv. „mimo záznam“, jsme zaznamenali větší koncentraci krádeží a obecné narušování osobní bezpečnosti právě v těchto oblastech. Distribuce návykových látek se pak dle získaných dat jeví jako nejvíce

problematická v obvodech U bažantnice, dále pak ve Šrotišti a částečně i v Zabitém (graf 12). V těchto urbanistických obvodech se vyskytují kromě již zmiňovaných Hvězdy a Václaváku ještě i les Zabítý. Zde jsme očekávali i přítomnost místa nazývaného jako Plivátko, kde se podle neoficiálních informací získaných od respondentů scházejí narkomani, avšak data tuto souvislost nepotvrdila. Vyšší míru nerespektování zákonů a městských vyhlášek jsme zaznamenali u respondentů s bydlištěm v obvodech U bažantnice a v Zabitém, dále i v Sídlíšti 9. května I. (graf 13), kde byl však počet respondentů velice malý. V těchto obvodech je významná především přítomnost lesa Zabítý. Zde se zde vyskytují například málo frekventované silnice, které by umožňovaly porušování dopravních předpisů, nebo by zde mohl být vyšší počet mladistvých rušících noční klid. Na tento aspekt bychom se však určitě zaměřili v případné budoucí realizaci opětovného výzkumu.

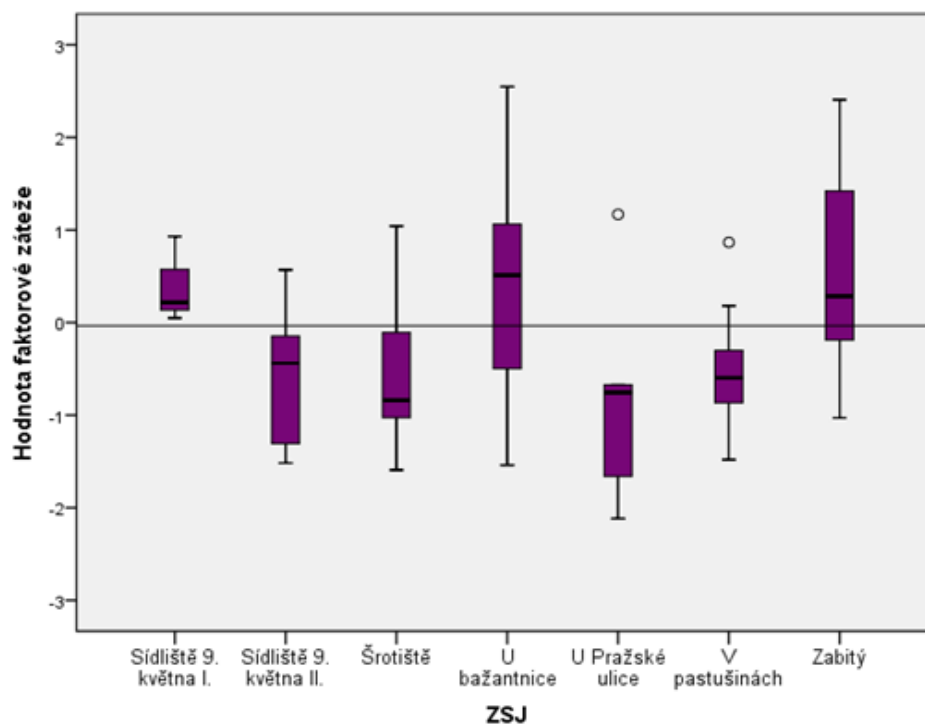
Graf 11: Rozložení hodnot faktorových zátěží ve skupině „Ohrožování osobní bezpečnosti“

Graf 12: Rozložení hodnot faktorových zátěží ve skupině „Distribuce návykových látek“

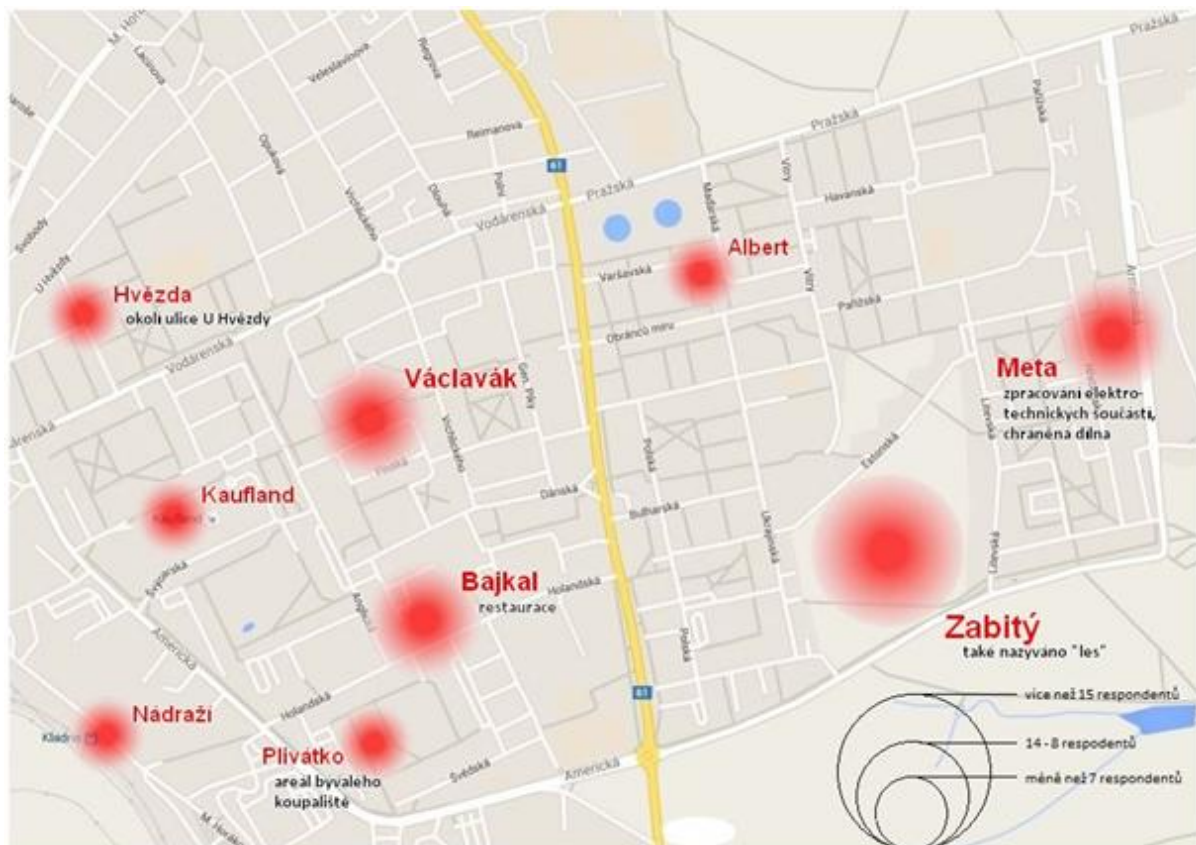

Graf 13: Rozložení hodnot faktorových zátěží ve skupině „Nerespektování zákonů a městských vyhlášek“

Zdroj: vlastní šetření

Obr. 4: Lokalizace míst nejčastěji označovaných jako nebezpečná

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování, Podkladová mapa: <https://www.google.cz/maps>

Výsledkem šetření pomocí mentálních map bylo devět míst, které respondenti označili jako nebezpečná (obr. 4). Jedná se o místa, kde jsou lokalizovány bary nebo herny (Bajkal), místa s vysokou koncentrací lidí ve všech denních i nočních hodinách (Kaufland, Václavák) nebo neosvětlená a neobydlená místa (Zabítý).

6 Hodnocení a závěr

V první řadě byla v této práci hodnocena stabilita obyvatelstva. Přibližně polovina zkoumaného vzorku obyvatel na sídlišti Kročehlavy bydlí od svého narození nebo se přistěhovala z jiné části Kladna. Druhá polovina se na sídlišti přistěhovala z jiného města nebo ze zahraničí. Z výzkumu vyplynulo, že velká část přistěhovalých přišla z Prahy nebo Středočeského kraje. Ze sídliště Kročehlavy lidé často vyjíždí za prací do Prahy. Důvodem, proč se někteří respondenti přestěhovali z Prahy do Kročehlav, mohou být podstatně nižší náklady na bydlení spojené s možností dojíždět do práce do nedalekého hlavního města. Analyzován byl rovněž úmysl obyvatel se ze sídliště odstěhovat. S rostoucí počtem let strávených na sídlišti tento úmysl klesá, přičemž u respondentů ve věku 70 let a výše se tyto snahy vůbec neprojevily, a to ani v případě konkrétní příležitosti. U mladších věkových kategorií se tento úmysl vyskytl.

V případě otázky na pocit bezpečí v místě bydliště respondenta se potvrdil předpoklad viktimologické teorie, konkrétně rozdíl ve vnímání podle pohlaví. Většina respondentů se ve dne cítí bezpečně. V noci se strach projevuje více u žen než u mužů. Ve vnímání nebezpečí v jednotlivých základních sídelních jednotkách nebyla shledána významnější rozdílnost. Respondenti označili za nejvíce problematické projevy kriminality vandalismus, distribuci drog a prodej alkoholu mladistvým. Projevy kriminality si respondenti nejvíce spojují s romskou menšinou, narkomany a bezdomovci. Někteří za problematické označili rovněž „teenagery“.

Výsledky mentálního mapování byly analyzovány v souvislosti s projevy narušující veřejný pořádek. Rizikovitost respondenty označených míst vycházela z konkrétních kriminálních jevů, v místě se koncentrujících.

Tato práce doplňuje sérii výzkumů, které na sídlišti v minulých letech proběhly, ale otázkou percepce bezpečí se zabývaly pouze okrajově. Práce může být východiskem pro konkrétní aktivity Magistrátu města Kladna nebo jiných institucí, které by se zaměřovali na zlepšení bezpečnosti a omezení kriminální aktivity v oblasti sídliště. Součástí výzkumu bylo mimo jiné mentální mapování, které však nebylo tolik efektivní, jak bylo z počátku očekáváno. Další výzkumy sídliště by mohly na tento výzkum navázat, rozšířit počet respondentů a pokusit se využít i jiné metody výzkumu.

Seznam použitých zdrojů a literatury

Buriánek, J. (2001): Bezpečnostní rizika a jejich percepce českou veřejností. Sociologický časopis, 37, č. 1, s. 43-64.

ČSÚ (2011): Registr sčítacích obvodů a budov. Česká Statistický úřad, Praha. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/irso4/hled.jsp> (9. 6. 2016)

ČSÚ (2014): Rozhodnutí o změně názvu ZSJ. Registr sčítacích obvodů a budov. Česká Statistický úřad, Praha. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11300/25220201/zsj2012-0009-532053_v1final.pdf/73235644-cd7e-446a-b6cd-ea0713b9dc88 (5. 6. 2016)

DANĚK, P. (2013): Geografické myšlení: Úvod do teoretických přístupů. Brno. Masarykova univerzita. 171 s.

JÍCHOVÁ, J., TEMELOVÁ, J. (2011): Kriminalita ve městě. Geografické rozhledy, č. 2, s. 10 – 11.

JÍCHOVÁ, J., TEMELOVÁ, J. (2012): Kriminalita a její percepce ve vnitřním městě: případová studie pražského Žižkov a Jarova. Geografie, 117, č. 3, s. 329-348.

KLADNO MINULÉ (2013): Kročehlavy [online]. [cit. 2016-06-11]. Dostupné z: <http://www.kladnominule.cz/fotografie/krocehlavy>

KLADNO (2013): Revitalizace sídliště Kročehlavy. Dostupné z: <http://www.mestokladno.cz/revitalizace-sidliste-krocehlavy/d-1405031/p1=2100018322> (6. 6. 2016).

KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. (2005): Základy kriminologie a trestní politiky. Praha: C.H.Beck, s. 125-130.

MAPAKRIMINALITY.CZ (2012): Projekt Otevřené společnosti o.p.s. [online]. [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <http://mapakriminality.cz/#mapa>

Maslow, A. H. (1962). Towards a Psychology of Being. Princeton: D. Van Nostrand Company

OUŘEDNÍČEK, M., NOVÁK, J., TEMELOVÁ, J., PULDOVÁ, P. (2009): Metody geografického výzkumu města. In: Ferenčuhová, S., Hledíková, M., Galčanová, L., Vacková, B. (eds): Město: Proměnlivá ne/samozřejmost. Pavel Mervart/Masarykova univerzita, Brno, s. 93-128.

OUŘEDNÍČEK, M., NOVÁK, J., TEMELOVÁ, J., PULDOVÁ, P. a kol. (2007): Socioekonomická analýza sídliště Kročehlavy v Kladně. Dostupné z: http://www.mestokladno.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=6506&id_dokumenty=1405754 [cit. 12.6.2016]

Sýkora, L. (1993) Teoretické přístupy ke studiu města. In: L. Sýkora, ed., Teoretické přístupy a vybrané problémy v současné geografii. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF UK Praha, 64-99.

WIRTH, L. (1939) Urbanism as a Way of Life. The American Journal of Sociology 44 (1), s. 1-24.

PRŮZKUM NÁZORŮ OBYVATEL SÍDLIŠTĚ KROČEHLAVY

Tento dotazník slouží pro studijní účely výzkumného týmu studentů Přírodovědecké fakulty UK v Praze pod vedením členů Urbánní laboratoře. Výzkum navazuje na proběhlá šetření v letech 2007 a 2011. Výsledky budou poskytnuty magistrátu města Kladno. Dotazník je zcela anonymní a je určen pouze pro rezidenty sídliště Kročehlavy starších 15 let (včetně). Děkujeme za spolupráci.

A – PROSTŘEDÍ BYDLIŠTĚ

1 - Jak hodnotíte prostředí Vašeho bydliště z hlediska:

	dobré	spíš dobré	spíš špatné	špatné	nevím
Vzhledu domů					
Stavebně technického stavu domů					
Množství veřejných prostor					
Kvality veřejných prostor					
Množství zeleně					
Kvality zeleně					
Udržování cest a chodníků					
Čistoty a pořádku					
Počtu dětských hřišť					
Počtu parkovacích míst					
Bezbariérovosti (překážky při pohybu po sídlišti)					

B – DOSTUPNOST OBCHODŮ A SLUŽEB

2 - Jste spokojen/a s dostupností následujících služeb a zařízení:

	ano	spíš ano	spíš ne	ne	nevím
Obchod s potravinami					
Obchod s drogistickým zbožím					
Restaurace / hospoda					
Pošta					
Zdravotní zařízení					
Sportovní zařízení					
Kulturní zařízení					
Základní škola					
Mateřská škola					
Zastávka MHD					

C - BEZPEČNOST

3 - Cítíte se ve svém místě bydliště bezpečně?

Ve dne: ano   spíš ano   spíš ne   ne   nevím
V noci: ano   spíš ano   spíš ne   ne   nevím

4 - Jak hodnotíte následující projevy narušování veřejného pořádku na sídlišti Kročehlavy? Určete pomocí stupnice 0 (nepovažuji za problém) až 5 (považuji za zásadní problém)

	0	1	2	3	4	5
bezdomovectví						
vandalismus/sprejerství						
volně pobíhající psi						
distribuce drog						
prodej alkoholu mladistvým						
rušení nočního klidu						
narušování osobní bezpečnosti						
porušování dopravních předpisů						
krádeže/vloupání						
vzbuzování veřejného pohoršení						
Jiné:						

5 - Můžete vyjmenovat alespoň 3 (max. 10) skupiny obyvatel, které spojíte s výše zmíněnými projevy?

Ano   Ne

Pokud ano : .....

.....

6 - Která místa v okolí Vašeho bydliště vnímáte jako nebezpečná? Proč?

.....

.....

.....

Viz kognitivní mapa

D - STABILITA OBYVATEL

7 - Jak dlouho zde bydlíte? .....

8 - Odkud jste sem přišli? (obec).....

9 - Máte v úmyslu se do 5 let odstěhovat?

ano   spíše ano   spíše ne   ne   nevím

10 - Kdyby se Vám naskytla příležitost, odstěhoval/a byste se?

ano   spíše ano   spíše ne   ne   nevím

E - Co je pro Vás největším problémem v místě Vašeho bydliště?

.....
.....
.....

F - IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Pohlaví

muž   žena

Věk

15 – 24   25 – 39   40 – 54   55 – 69   70 a více

Vzdělání

základní   střední bez maturity   střední s maturitou   vysokoškolské

Ekonomická aktivita

zaměstnanec   podnikatel   nezaměstnaný   na mateřské dovolené
 důchodce   student   v domácnosti   Jiné.....

Typ domácnosti

Kolik členů má Vaše domácnost?

Žijete v rodině se závislými dětmi?   ano   ne

Adresa respondenta (ulice) .....

Jméno tazatele:..... Datum: .....

Příloha 2: Plánek sídliště pro účely mentálního mapování

